

KAASUA, TOHTORI OJUTKANGAS

Ruotsin ja Suomen lehdistö kertoi viime vuonna laajasti uudesta vieroitusoireiden hoitokeinosta — ilokaasusta. Toistaiseksi ainoana Pohjoismaissa tätä keinoa käyttää tohtori Reijo Ojutkangas yksityisessä Mehiläisen sairaalassa Helsingissä.

*Sairaalan mainoskite ker-
too ilokaasuhoidon olevan tehokas, miellyttävä ja turvallinen metodi alkoholin ja huumeiden tuottamien vieroitusoireiden käsittelyssä.*

Millaista tämä hoito oikeastaan on? Mitkä ovat ilokaasun lääketieteelliset ominaisuudet? Haastattelimme tohtori Ojutkangasta.

Reijo Ojutkangas on alun perin farmaseutti, joka myöhemmin suoritti lääkärin tutkinnon Saksassa. Hän on työskennellyt työterveyshuollossa, alkoholin väärinkäyttäjien hoitoklinikalla Göteborgissa, ollut mukana käynnistämässä Kalliolan hoitolaitosta (ns. Minnesota-kotia) Suomessa ja ollut lääkärinä Namibiassa. Vuodesta 1983 hän on ollut yksityisyrittäjä ja työskentelee nyt Mehiläisessä.

Myös hänellä itsellään on ollut alkoholiongelmia.

— Esimieheni pakottivat minut kohtaamaan ongelmani: joko saisin potkut tai menisin hoitoon. Kun kysyin, millaista hoi-

toa he olivat ajatelleet, heidän vastauksensa oli: Lääkärinä sinun pitäisi itse tietää. Tajusin, kuinka vähän lääketiede tiesi tästä sairaudesta, enhän todellakaan tiennyt, mitä olisi pitänyt tehdä. Ammattilypeyteni sai kolauksen. Eniten apua olenkin saanut eräältä rakennusmestarilta, joka oli raitis alkoholisti.

— Vähitellen aloin itse omistautua ammatillisesti alkoholismien hoitoon. Kolme vuotta sitten törmäsin ilokaasuhoitoon käydessäni Namibiasta työmatkalla Etelä-Afrikassa. Näin, kuinka huonossa kunnossa ollut alkoholisti sai kaasua ja käveli tyytyväisenä tiehensä. Otin yhteyttä tohtori Gillmaniin, joka on käyttänyt metodia Johannesburgissa kymmenen vuoden ajan, ja kävin hänen luonaan kahdesti tätä taitoa opiskelemassa.

Toukokuussa 1990 Ojutkangas aloitti itse hoidon antamisen Mehiläisessä ja on käsitellyt tähän mennessä 300–400 potilasta. Useimmat heistä ovat olleet Suomesta, mutta muutamia kymmeniä on tullut Ruotsista ja kyselyitä myös Tanskasta ja Norjasta.

— Tyypillinen potilas on itsenäinen yrittäjä tai johtaja, mutta joukossa on ollut myös monta lääkäriä. Eräs Tukholman alueen kunta on lähettänyt potilaita sosiaalihuollon kustantamana.

Millaista hoito oikein on?

— Aluksi otamme yleensä puhalluskokeen verenalkoholin mittaamiseksi. Sitten tarkistamme pulssin ja verenpaineen. Sen jälkeen annamme potilaan hengittää happea ja ilokaasua tunnin ajan. Tuon tunnin ajan olen itse läsnä ja keskustelen omista ja potilaan väärinkäyttökokeuksista sekä siitä, mitä potilaan jatkossa tulisi tehdä. Painotan, että ei ole olemassa helpoja teitä vaan edessä on kovaa työtä ja määrätietoista pyrkimystä pysyä raittiina. Tämä informoiva puoli on hyvin tärkeä. Usein suosittelemme kolmea hoitokertaa, mutta kaikki eivät tätä noudata. Jos potilaalla on vaikeita vieroitusoireita, suosittelemme sisäänkirjoittautumista sairaalaan.

— Muita lääketieteellisiä esteitä hoidolle ei ole kuin vaikeat keuhkosairaudet. Hoito on vaaratonta, jos se annetaan oikealla tekniikalla. Jos potilas on kovin humalassa, en ota häntä vastaan, koska alkoholi ja ilokaasu voimistavat toistensa vaikutuksia. Promille tai pari veressä ei ole kuitenkaan este: olen antanut hoitoa eräälle potilaalle, jolla oli 3 promillea. Paras tulos syntyy, jos potilaalla on kunnan kankkunen.

Kuinka potilaat kokevat hoidon?

— Useimmat myönteisesti. Muutamat, joilla on alkoholia

veressä, voivat saada hallusinatorisia elämyksiä, ja ääniherkkyys lisääntyy. Olen huomannut, että on parasta olla ihan hiljaa vähän aikaa hoidon alussa.

Miten ilokaasu toimii puhtaasti lääketieteellisessä mielessä? Vaikuttaako se jotenkin esim. solukalvoon?

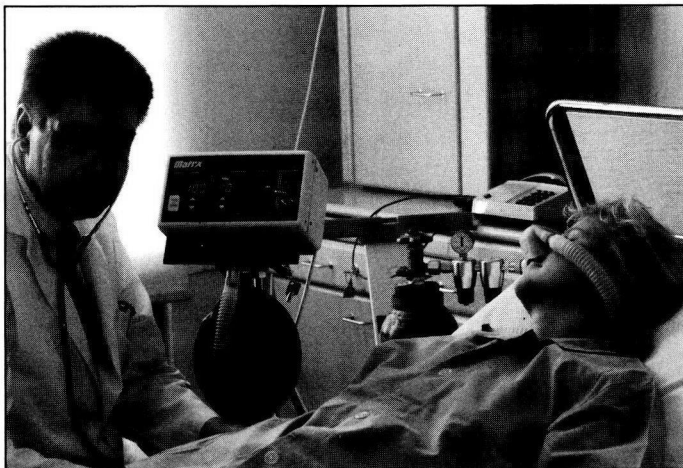
— En ole niin perehtynyt fysiologiaan, että kykenisin suoralta kädeltä vastaamaan. Näen, että kaasua toimii, ja se riittää minulle. Käytän talonpoikaisjärkeäni. Ilokaasu vaikuttaa todennäköisesti endorfiinisysteemiin ja vähentää tai eliminoi alkoholin tarpeen. Juomisen lopettamiseen liittyvä masennus helpottaa useimmiten. Miksi näin tapahtuu ja ovatko vaikutukset lyhyt- vai pitkäaikaisia, ei ole vielä tutkittu. Jotkut potilaista uusivat pian hoitonsa, jotkut varsin säännöllisesti.

Sanotte, että on tärkeää antaa hoito oikealla tekniikalla. Millaisella tekniikalla?

— Sitä en halua sanoa. Olen kuitenkin valmis opettamaan lääkäreitä tekniikan käytössä. Jos tavallinen lääkäri antaa ilokaasua tuntematta oikeaa tekniikkaa, ei ole varmaa, että hoidolla olisi mitään vaikutusta. Haluan painottaa, että tämä on yksi lääke ja yksi hoitokeino sellaiseen sairauteen, joka on hengenvaarallinen ja jonka luonnetaan emme vielä kovin hyvin ymmärrä.

Hoidatteko alkoholismia vai krapulaa?

— En sanoisi, että hoidan krapulaa. Se olisi moraalitonta ja johtaisi potilaat uskomaan, että hoidon avulla pääsee helpos-

ti takaisin ”juomakuntoon”. Ilokaasuhoito tulee olla osa potilaan ja hänen ongelmansa kokonaishoitoa tai sen alkua. Ilokaasu on parempi väline kuin rauhoittavat lääkkeet, joita yleensä käytetään katkaisuhoidossa. Se toimii helpommin ja nopeammin eikä käytännössä aiheuta riippuvuutta. Se on pehmeä, vihreä metodi.

Mitä kerrotte potilaalle ennen hoitoa, millaisia odotuksia luotte?

— Sanon, että jos hänellä on vieroitusoireita, hän pääsee niistä eroon. Mitään lupaus alkoholismin paranemisesta en anna.

Ovatko potilaiden odotukset yleensä realistisia?

— Ehkä he usein odottavat enemmän, kuin hoito kykenee antamaan. Mutta kerron realiteetit heille.

Hoito on kallista: 1 790 mk tunnilta, plus sairaalakulut (1 500 mk vuorokaudelta). Eikö tämä ole tapa tehdä rahaa

ihmisten hädänalaista tilaa hyväksi käyttämällä — alkoholistihan on valmis miltei mihin tahansa saadakseen apua?

— Mietin pitkään tätä asiaa, ennen kuin aloitin. Mutta päädyin siihen, että jos minä lääkärinä olen potilaan kanssa koko tunnin ja keskustelen hänen kanssaan terapeutisesti otollisessa tilanteessa, olen palkkioni ansainnut. Tämä on hoidon aloittamista positiivisen elämyksen avulla. Maksaahan hammaslääkärilläkin käynti.

— Yritän motivoida potilasta jatkamaan hoitoa kotikunnassaan, AA:ssa tai jossain muussa sopivassa hoitomuodossa. Voin myös itse antaa jatkohoitoa yksityisvastaanotollani.

Mitä on tapahtunut potilaille, joita olette hoitanut?

— Sitä en ole vielä tutkinut, mutta tarkoitukseni on pian lähettää jälkikysely niille, joita olen hoitanut.

KERSTIN STENIUS